

Politiska bref. Den 1 oktober 1891.

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Politiska Bref.

Den 1 Oktober 1891.

Jordbruk för småfolket.

Regeringen har nyligen tillsatt en komité för utredande af frågan huruvida icke genom statsmakternas försorg tillfälle kunde beredas för obemedlade och mindre bemedlade att på lämpliga villkor bilda eget jordbruk, hufvudsakligen å inom landet ännu befintliga stora odlingsbara utmarker». K. m:t har dermed afgifvit sitt svar på en af nästlidne riksdag aflåten skrifvelse i ämnet. Och det sätt, hvar på svaret afgifvits, synes innebära ett aktningensvärdt försök af den nuvarande regeringen att gå riksdagens uttalade önskingar till mötes, ett omdöme som, ledsamst nog, icke alltid kan egnas densamma.

Den komitén förelagda frågan är emellertid så pass invecklad och omfattande, att den säkerligen icke blir lätt att lösa på ett tillfredsställande sätt. Med hänsyn härtill har dock komitén erhållit en ganska vidsträckt fullmakt. Den skall nämligen »hafva att taga i öfvervägande ej mindre i hvilken mån och på hvilka villkor upplåtelse af jord från kronans egendomar må, för befrämjande af det af riksdagen angifna syftemål, kunna ega rum, än äfven, huruvida berörda syftemål må kunna genom ändring i gällande lagstiftning eller på annat sätt befrämjas».

Häraf kan man således finna, att komitén fått ett ganska vidsträckt arbetsfält och man må hoppas att den på bästa sätt skall begagna sig deraf. Det torde därför ej skada om komiténs uppmärksamhet fästes jemväl på uttalanden, som inom riksdagen förut blifvit gjorda i samma riktning, och som väl förtjena att beaktas vid pröfningen af den föreliggande frågan. Vill man nämligen bereda den mindre bemedlade tillfälle att utan alltför stora och kostsamma omgångar kunna förvärfva sig en egen jordtorfva, der han kan grunda sig ett eget hem, måste man ock tillse att nuvarande *kamerala* och andra *skiljaktigheter i jordens beskattning* blifva afhulpne och *utplånade*.

»Vigten för ett land deraf, att ett större antal af dess innebyggare utgöres af jordegare, är obestridlig», yttrade riksdagen redan 1879 i en af sina skrivelser, och föreslog i sammanhang dermed åtskilliga lättnader i då gällande lagstiftning angående hemmansklyfning och jordafsöndring. Visserligen blefvo en del sådana lättnader medgifna i den härom 1881 utfärdade k. förordningen; men ännu kvarstå dock i lagstiftningen åtskilliga bestämmelser, som äro egnade att

försvåra förvärfvandet af mindre jordbrukslägenheter, och dessa bestämmelser åter föranledas af de på jorden hvilande *rustnings- och roteringsbesvär* samt *grundskatter*. Så länge någon del deraf ännu finnes i behåll, och så länge gällande *skiftesstadga* icke låter landets naturliga belägenhet och förhållanden komma till sin fulla rätt; så länge har lagstiftaren icke fullgjort hvad på honom ankommer till förbättrande af mindre bemedlade samhällsmedlemmars sociala ställning; ja, han har till och med försummat ett af de viktigaste korrektiven mot samhällsomstörtande, socialistiska lärdomar och agitationer.

Under de senare åren har man jemväl ej så litet omordat olämpligheten af *fideikommiss*-institutionens fortsatta bibehållande. Denna fråga torde icke heller vid komiténs blifvande arbeten böra lemnas alldeles åsido; men af ännu större vikt torde vara, att i tid vara betänkt på en begränsning af *aktiebolagens* rätt att slå under sig jordbruksfastighet till hvad omfång som helst, och att ödelägga redan befintliga smärre jordbruk. Redan nu förspörjas klagomål, isynnerhet från de norrländska länen, huruledes den sjelfegande jordbrukarestammen mer och mer förminskas i följd af de stora sågverksbolagens omätliga förvärfvsbegär. Äfven dessa förhållanden torde af komitén icke böra lemnas obeaktade, då den om ett par veckor skall börja sina, som man må hoppas, för fosterlandets framtida väl fruktbringande arbeten.

Onykter nykterhet.

Ett baptistblad har nyligen beskrifvit en audiens hos konungen af några ifrige nykterhetsvänner, som ville anhålla om bränvinsförbud. De ord konungen dervid yttrat förefalla både kloka och tankvärda.

»Man kan ej» — sade konungen — »i ett nu strypa en loflig och laglig handtering och krossa den enskildes intressen och det allmännas välbestånd. Jag inser och erkänner nog, att I sträfven för ädla mål, men fruktar att I gören Eder skyldige till öfverdrifter.»

Sådana kungsord torde en och hvar kunna skriva under, som ej hunnit till den ståndpunkt, att han sätter den absoluta nykterheten öfver *allting* annat. Till en sådan öfverdrift gå emellertid allt för många af våra nykterhetsvänner. Men

liksom alltid, då man i välment ifver går för långt, lyckas de dermed blott att förderfva sin egen goda sak.

Då det nu från alla håll och kanter i riket yrkas på temporärt bränvinsbränningsförbud, hafva absolutisterna naturligtvis den saken särskildt för ögonen, att begagna sig af de höga brödprisen för att närma sig det mål, som utgör deras A och O. De hoppas nämligen att nu undantagsvis få med sig många, som annars aldrig ginge med om ett dylikt förbud, då de nu mena att alldeles särskilda skäl tala derför.

Men under frågans dryftning i pressen har det visat sig, att dessa särskilda skäl icke hålla streck. Absolutisterna äro sålunda hänvisade till sina gamla, för dem särskildt utmärkande skäl. Dessa må nu lemnas i sitt värde, men med detsamma är det ju ock slut på utsigten att för ett tillfälligt förbud vinna stöd utom sin egen krets.

Om tillfället att på detta sätt verka för nykterhetens sak måste anses förfeladt, helst ett förbud att bränna bränvin på ett år hvarken skulle sänka priset eller minska åtgången på den vara man ville komma åt, då tjenar det icke heller mycket till, att kurtisera regeringen för den saken. Det »nya systemets» regering kan nog ha lust att sjelf smeka absolutisterna med fagert tal, så länge den ser sin ställning i något afseende hotad. Men det torde särskildt nu visa sig, att efter valen till Första kammaren tonen blir en helt annan. Man sitter säkert i alla fall, och då man ej behöfver nykterhetsvännerna längre, låter man dem gå.

Ännu så länge torde desse göra klokast i att hålla fast vid gammal vänskap och ej spänna bågen för högt, då ingenting dermed är att vinna. Hvad de hittills ernått, det har skett genom förbundet med de frisinnade i stad och på land. Hålla de fast dervid, torde de i sin tid vinna mer, ty der, och endast der, ha de vunnit fullt erkännande. Springa de tanklöst bort från det förbundet, då få de också se sig om, i fall de en vacker dag, förr än de tro, skulle finna sig stå ensamme.

Emellertid skall det bli intressant att se, hvilken hållning nykterhetsvännerna komma att intaga vid den från frisinadt håll bebådade allmänna stormlöpningen mot lifsmedeltullarne. Skulle de då hålla sig undan, lär det icke vara mycket bevändt hvarken med deras s. k. nykterhet eller deras intresse för *billiga* lifsmedel.

